

eller iværksatte Arvefaste, men at Arvefaste ogsaa undertiden er blevet foretrukken for fuldkommen Eiendom. I Henseende til hvem Salget skulde see til, fremgaaer det, at Tilladelsen undertiden er gaaet ud paa, at Salget skulde see til Fæsterne, men at det dog hyppigen har været tilladt ogsaa at sælge til Andre, og at der endelig undertiden har været taget Forholdsregler, sigtende til at lette Fæsterne at kjøbe. Med Hensyn til den øieblikkelige Besidders Forhold til Salget fremgaaer det, at det ved Tilladelsens Meddelelse undertiden er blevet bestemt udtalt, at der ved Salget burde erholdes en større Indtægt for Fideicommisset, men det fremgaaer ogsaa, at Tilladelsen jævnlig er givet for at sætte Besidderen istand til at betale den paa Fideicommisset hvilende Gjæld, ligesom der ofte er tillagt Besidderen eller hans Slægtninger Andeel af Provenuet, som Allodialformue, og det, enten det Overskydende over en vis Kjøbesum eller en vis Procentandeel. Jeg troer saaledes, ved det Referat, jeg har tilladt mig at fremsætte, som efter Sagens Natur kun kan være meget kort i Forhold til det overmaade store Materiale, som i saa Henseende foreligger, at have godtgjort, at Regjeringen ingenlunde i nogen Retning er gaaet videre, end hvad man tidligere har havt Exempel paa, og uagtet naturligtvis Bevillingerne ikke kunne være ordlydende de samme, fordi Raabant vilde være ganske umuligt at iværksætte eller i al Fald yderst uhenstigtsmæssigt, saa troer jeg dog med Hensyn til Lovens Bestemmelser at have fjernet de Spørgsmaal, som derom kunde opstaae.

Med Hensyn til Hensigtsmæssigheden skal jeg dog endnu tillade mig at meddele nogle Bemærkninger, som maaskee kunde være af Interesse for Thinget ved denne Sags Afgjørelse. Jeg har allerede ved en tidligere Leilighed tilladt mig at henlede Opmærksomheden paa, at det eneste Gods, hvor Afhændelse af Bøndergods i et større Omfang har fundet Sted efter de Bevillinger, som i den sidste Tid ere meddeelte, er Grevskabet Knuthenborg paa Voland. Jeg har nu faaet nogle nærmere Oplysninger om Resultatet af de Afhændelser, som der have fundet Sted. Det er to Die-

med, der have ved disse Bevillinger; det ene Niemed er, at bevare Fideicommisset, og sørge det for den nærværende og de tilkommende Fideicommissbestidere, det andet er, at virke til det Formaal, som det ærede Thing af de Bevillinger, jeg i Extract har oplæst, vil see allerede i længere Tid har været Regjeringens, nemlig at virke til Selveiendoms Udbredelse mellem Fæstebønderne, fordi det ansees at være et for deres Lary yderst vigtigt Anliggende. Det vil nu af de Bemærkninger, jeg skal tillade mig, sees, hvorvidt disse to Formaal ere blevne opnaaede. Der er, som jeg har bemærket, fulgt i de sidste 5 Aar 80 Gaarde, og af de Aaringer, hvori denne Afhændelse har fundet Sted, have de to eller tre været meget uheldige; det var kun i Aarene 1846 og 1847, at Afhændelsen gik temmelig raff, i 1850 er den atter begyndt at gaae temmelig raff fra Haanden. Af disse 80 Gaarde, hvoraf de 77 ere fulgte til selve de paa-boende Fæstere, kun 3 ved foresalden Fæstledighed, og deraf dog kun 1 til Andre end Fæsternes nærmeste Slægtninge, er Gjennemsnitsresultatet for Fideicommisset det; at istedetfor der tidligere havde et aarligt Provenu af omtrent 13 Rbd. pr. Tønde Hartkorn, som altsaa svarede til en Capital af 325 Rbd., er den Deel af Kjøbesummen, som er kommen Fideicommisset tilgode, i Gjennemsnit for hver Tønde Hartkorn 650 Rbd., altsaa netop det Dobbelte, foruden de Procenter, Besidderen efter den sidste Bevilling var berettiget til selv at oppebære, men som kun er for en ringe Deel af det her omhandlede Gods. Det sees altsaa, at med Hensyn til Fideicommisset har denne Omfatning været overordentlig fordeelagtig. Nu vil man maaskee sige: ja, saa maa den have været meget ufordeelagtig for Bønderne. Jeg skal da først tillade mig at bemærke, at disse Bønder have efter egen frivillig Beslutning bestemt sig til at kjøbe deres Gaarde; der var slet ingen Grund, hvorfor de skulle iværksætte dette Kjøb, naar de ikke ansaae det for fordeelagtigt for sig; en stor Deel af dem var endnu i en yngre Alder, saa at de endnu i lang Tid kunde have siddet paa Fæstet; og jeg skal dertil føie, at, uagtet de vanskelige Aaringer, som ere over-